

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

5 april 2023

Zelf toepassen van **intersectionaliteit** in beleid

Aan de slag met intersectionaliteit in
beleid: een sjabloon

Deel 4

In het kader van de Pilot intersectionele blik in de discriminatie aanpak zijn in totaal de volgende 4 producten ontwikkeld:

- Aan de slag met intersectionaliteit in beleid - een handelingskader (deel 1);
- Verdieping Intersectionaliteit - Aan de slag met intersectionaliteit in beleid: een handelingskader (deel 2);
- Een toepassing van intersectionaliteit in beleid - Aan de slag met intersectionaliteit in beleid: een voorbeeld uitwerking (deel 3);
- Zelf toepassen van intersectionaliteit in beleid - Aan de slag met intersectionaliteit in beleid: een sjabloon (deel 4).

Dit document is: *Zelf toepassen van intersectionaliteit in beleid - Aan de slag met intersectionaliteit in beleid: een sjabloon (deel 4)*

ECHO, Expertisecentrum Diversiteitsbeleid
Zuid Hollandlaan 7
2596 AL Den Haag

Contact

t +31 (0)70 24 00 877
e info@echo-net.nl
w www.echo-net.nl

Social media

Inhoudsopgave

Introductie	03
<i>Figuur 1: Handelingskader intersectionaliteit in beleid</i>	<i>03</i>
Stap 1: Vraagstuk/Probleemstelling	04
Stap 2: Bewustwordingskader	06
Stap 3: Analyse kader	08
Stap 4: Praktisch kader	11
Stap 5: Monitoring en evaluatie	13

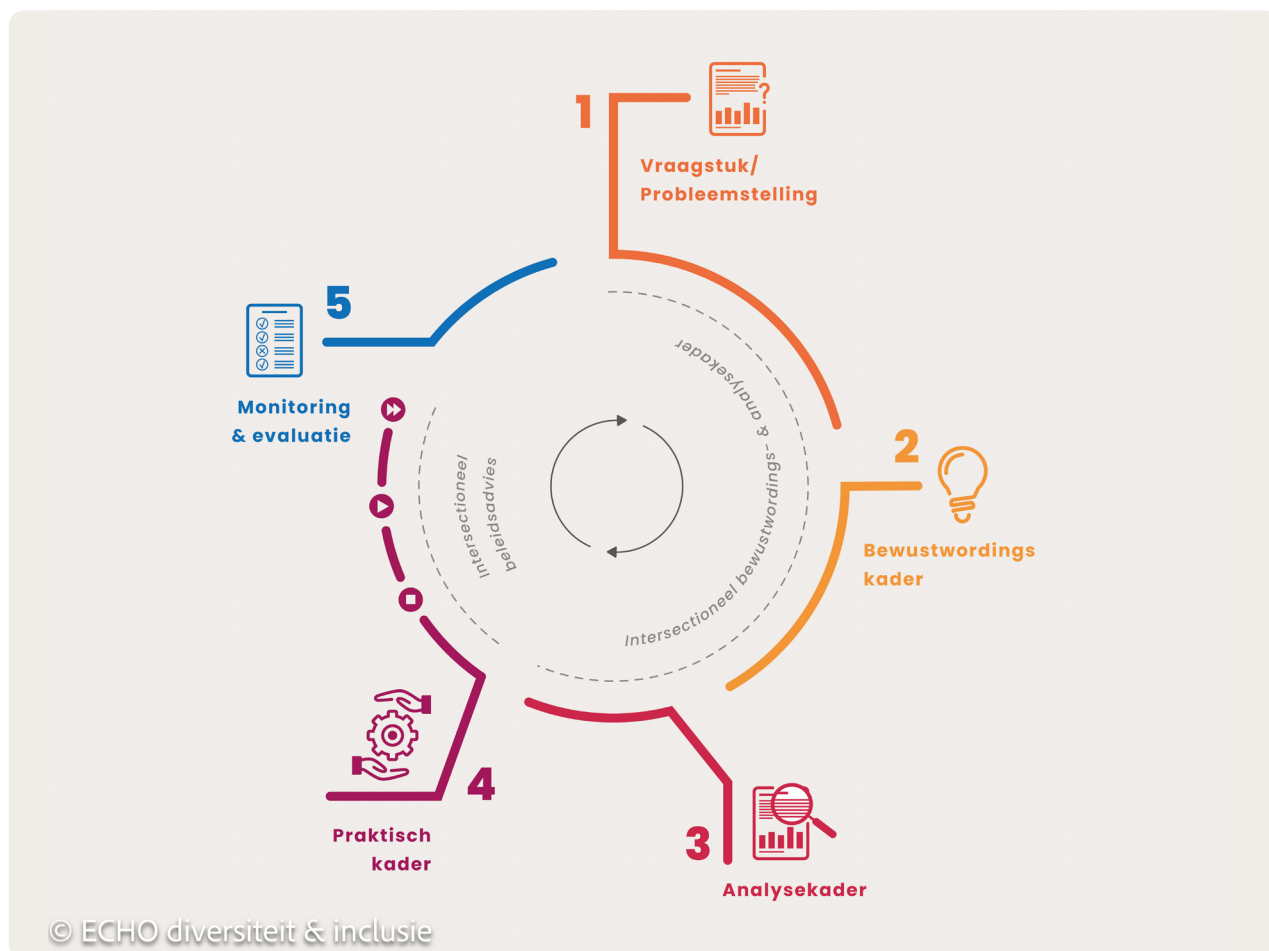
Introductie

In je werk als beleidsmedewerker voor de Rijksoverheid kun je gevraagd worden om te adviseren over vraagstukken waarbij het uitgangspunt is dat het voorgenomen beleid doelmatig en rechtvaardig is, maar ook dat het voor betrokkenen de bedoelde impact kan hebben. Afhankelijk van het beleidsvraagstuk kan het wellicht belangrijk zijn om het vraagstuk vanuit een intersectionele benadering te analyseren. Een intersectionele benadering in beleid maakt het mogelijk om vormen van uitsluiting en onrechtvaardigheid te analyseren en beleidsopties te (her)overwegen.

In deze benadering is in het bijzonder oog voor de complexiteit en realiteit van burgers waarvoor je beleid maakt. Deze benadering is van belang in de Nederlandse samenleving waarin sprake is van een grote diversiteit van burgers die allemaal meerdere gelaagde identiteitskenmerken representeren. Ter illustratie kan worden gedacht aan een vrouw met een arbeidsbijzonderheid, een queer man van kleur, een transpersoon die dyslectisch is en nog heel veel meer. Doordat identiteiten gelaagd zijn, worden onze ervaringen, kansen en uitdagingen dat ook.

Dit document is een sjabloon van het door ECHO, Expertisecentrum Diversiteitsbeleid (ECHO) ontwikkelende handelingskader, "Aan de slag met intersectionaliteit in beleid: Een handelingskader". Je kunt dit invullen en gebruiken om intersectionaliteit in beleid toe te passen op een beleidscasus uit jouw werk.

Figuur 1: Handelingskader intersectionaliteit in beleid

Stap 1: Vraagstuk/Probleemstelling

Het definiëren van het probleem is belangrijk om intersectionaliteit als analysekader te kunnen toepassen in de volgende stap. In deze fase is het van belang om de volgende vragen te beantwoorden:

- *Wat weet je al over het probleem op basis van data, onderzoek en informatie?*
- *Wat zeggen burgers/organisaties/gemeenschappen zelf over wat de problematiek is?*
- *Waar speelt het probleem zich af?*
- *Wanneer moet het probleem worden opgelost?*

1 • *Waarom is het belangrijk dat het probleem wordt opgelost?*

• *Probeer het probleem te definiëren. Is het probleem incidenteel of structureel, of een symptoom van een breder probleem?*

• *Wat is het risico (politiek en beleidsmatig) als er geen aandacht wordt besteed aan dit probleem?*

1

Stap 2: Bewustwordingskader

Bij het toepassen van intersectionaliteit als analysekader is zelfreflectie en (h)erkenning van jouw sociale positie als beleidsmaker een belangrijk startpunt. In deze fase is het belangrijk om de volgende vragen individueel en voor jezelf te beantwoorden.

- *Wat zijn jouw eigen identiteitskenmerken die betrekking kunnen hebben op de kwestie(s) die je aan de orde stelt?*
- *Welk privilege ervaar je in relatie tot de probleemstelling?*
- *Ben je lid van de groep die geraakt wordt door het probleem?*

- *Word jij en/of collega's rechtstreeks getroffen door de kwestie(s) van het probleem?*

Afrondend, formuleer een antwoord op onderstaande vraag op basis van bovengenoemde vragen:

- *Hoe kan jouw positie van invloed zijn op het analyseren van de kwestie(s) die je aan de orde stelt?*

Stap 3: Analysekader

Een intersectioneel analysekader biedt mogelijkheden om te kijken hoe sociale ongelijkheid wordt gevormd door machtsrelaties, hierbij wordt structurele ongelijkheid centraal gesteld. Hieronder vallen bijvoorbeeld racisme, seksisme, heteroseksisme, validisme¹, klassisme en uitsluiting op basis van leeftijd. Op basis van dit analysekader intersectionaliteit in beleid kan worden gekeken welke vormen van uitsluiting van invloed zijn op de kwesties die worden bekeken. In deze fase is het van belang om de volgende vragen te beantwoorden:

Doelgroepen

- *Welke (al dan niet overlappende) identiteitskenmerken maken mensen mogelijk het meest kwetsbaar voor de problematiek die wordt bekeken?*
- *Welke mensen/groepen/instituties/organisaties hebben invloed en privileges in de problematiek die wordt bekeken?*

¹ Validisme wijst op het idee van inferioriteit van minder- of andersvaliden en neurodiversiteit.

Context

- *Wat zijn de sociale, politieke, economische of culturele omstandigheden die van invloed zijn op de burgers, groepen, instituties of organisaties die geraakt worden door deze problematiek?*
- *Welke vormen van institutionele uitsluiting kunnen, in de context van dit probleem, eventueel gelijktijdig een rol spelen?*
- *Is het in de loop van tijd veranderd welke burgers/groepen/instituties/ organisaties privileges of kwetsbaarheid ervaren in deze kwesties? Zo ja, waarom is dat veranderd?*

3

- *Wat zijn de sociale, politieke of ecologische omstandigheden die ertoe bijdragen dat deze specifieke groep(en) kwetsbaarder worden gemaakt?*

3

Stap 4 van dit intersectionele handelingkader in beleid is in grote lijnen niet anders dan wat je waarschijnlijk al gewend bent in beleidsontwikkeling. Voor stap 4 is jouw specifieke expertise als beleidsmedewerker en die van jouw collega's in relatie tot het vraagstuk, van essentieel belang.

Een intersectioneel analysekader biedt mogelijkheden om, bij het ontwikkelen van beleid, meer rekening te kunnen houden met verschillende kansen en uitdagingen voor groepen die tot verschillende gemarginaliseerde groepen behoren. In deze fase is het van belang om de volgende vragen te beantwoorden:

- *Welke bestaande goede voorbeelden en methodologieën bestaan er al om de problematiek op te kunnen lossen?*
- *Welke gemeenschappen/ betrokkenen/ diensten/ instanties of organisaties zijn noodzakelijk om te betrekken in het ontwikkelen en uitvoeren van beleid om deze problematiek op te lossen?*
- **Stop › Welk beleid, welke praktijken, wetten of voorwaarden moeten worden stopgezet of ingetrokken om de problematiek te verhelpen?**

Start › Welke combinaties van beleid, praktijken, wetten of voorwaarden moeten worden ontwikkeld om de problematiek op te lossen?

Continueren › Welk beleid, welke praktijken, wetten of voorwaarden moeten worden gecontinueerd om de problematiek te verhelpen?

- **Waar moet op worden gelet zodat groepen niet aanlopen tegen verdere marginalisatie?**

Als laatste stap in de beleidscyclus is monitoring en evaluatie van belang om te kijken op welke manier interventies impact hebben gecreëerd. In dit proces zijn de volgende vragen van belang om te overwegen vanuit intersectionaliteit als basiskader:

- *Welke mechanismen worden ingebouwd in de implementatie van beleid om tussentijds te kunnen anticiperen op veranderende uitdagingen en contexten?*
- *Welke indicatoren worden geformuleerd om de mate van in- en uitsluiting van de relevante groepen te kunnen evalueren? Hoe worden deze indicatoren geformuleerd?*
- *Op welke manier wordt rekening gehouden met het verzamelen van data over interventies en de impact die dat heeft op doelgroepen die onderdeel uitmaken van diversiteitsdimensies die elkaar kruisen?*

- *Op welke manier maken de getroffen groepen van de problematiek zelf onderdeel uit van de monitoring en evaluatiecyclus van het beleid?*
- *Op welke manier zal monitoring plaatsvinden en de evaluatie van interventies worden geëvalueerd?*